

قطب‌الدین رازی

قطب‌الدین رازی، فیلسوف و عالم بزرگ مسلمان (776ق)

ابوجعفر محمد بن محمد رازی معروف به قطب‌الدین رازی یکی از دانشمندان قرن هشتم هجری است.

ابوجعفر محمد بن محمد رازی معروف به قطب‌الدین رازی یکی از دانشمندان قرن هشتم هجری است. او عالمی محقق و حکیمی دانشمند بود. قطب‌الدین در فقه اسلامی و ادبیات عرب مهارت داشت. او در حکمت و کلام و منطق اسلامی تبحر و مهارت بیش‌تری پیدا نمود. قطب‌الدین اصلاً از مردم ورامین و شهر ری بود و نسبش به این بابویه قومی منتهی می‌شود. وی پس از تحصیلات در ایران ضمن مسافرت‌های متعدد، سرانجام گمشده خویش را در حله یافت. سپس به محضر علامه حلی شتافت و چند سالی از کرسی درس او استفاده نمود. قطب‌الدین مدتی در مدرسه نظامیه بغداد در طبقه پائین مدرسه دانشجو بود و گاه به او قطب‌تحتانی - در مقابل قطب‌الدین شیرازی فوقانی؛ متوفای ۷۱۰ق - نیز می‌گفتند. شیخ محمد مکی معروف به شهید اول، شریف جرجانی و سعدالدین تفتازانی از محضر قطب مدت‌ها بهره‌مند بودند. شیخ شهید در اربعین می‌نویسد: «اتفاق افتاد ملاقات من در دمشق با شیخ قطب‌الدین شعبان ۷۷۶ق او در تمام علوم معقول و منقول متبحر بود ضمن استفاده از محضر او پس از مذاکرات و مباحثاتی دانستم که او دریائی است که کناره ندارد.» شیخ شهید اضافه می‌کند که از او اجازه (اجتهاد و روایت) خواستم برایم نوشت. صاحب‌روضات، محدث‌نوری و محدث‌قمی در ترجمه قطب‌الدین رازی مطالبی دارند که ذکر آن‌ها به طول می‌انجامد و شسته مطالب و محکمت‌ش از افق کتاب محکمت‌ساطع است.» در نوشته‌های علامه به قطب‌الدین، او را با عناوینی مانند شیخ فقیه عالم فاضل محقق، مدقق زبده علما و افاضل قطب‌المله و الدین توصیفش نموده است. قطب‌الدین غیر از تربیت و تدریس فضلا، آثاری در علوم عقلی و نقلی به نام شرح اشارات، شرح شمسیه یا لوامع الاسرار در شرح انوار علامه محکمت (محاکمت) در شرح قواعد علامه، مفتاح، بحرالاصداق، و تحفة‌الاشراف را در فقه و حکمت به رشته تحریر برد (کتاب مذکور هر یک در چند جلد است). ولادت این حکیم الهی و دانشمند گران‌مایه را به سال ۶۴۷ق نوشته‌اند. ابوجعفر محمد بن محمد رازی معروف به قطب‌الدین رازی بعد از عمری تعلیم و تعلم و خدمت به فرهنگ غنی اسلام، سرانجام در تاریخ دوازدهم ذی‌قعدة سال ۷۷۶ هجری قمری در دمشق از دنیا رفت و به دیدار حق شتافت. بسیاری از بزرگان شام در نماز وی شرکت کرده و او را در «صالحیه» دفن کردند.